

Zunanje novice.

Škof in četrta božja zapoved. Spoštuj očeta in mater, da ti bode dobro šlo na zemlji — se glasi četrta božja zapoved. Dne 9. aprila t. l. je umrla vdova Dobrawa, mati škofa v Kraljevem gradu (Königrätz) na Češkem. Ranjka je dolga leta prebivala v nekem temnem in mokrem prostoru v Pragi, Nusslerjeva ulica števil. 7. Sin škof se je tako malo brigal za njo, da si je reva kot postrežnica morala svoj kruh služiti. Šele 4 tedne pred njeno smrtjo se je sin svoje matere spomnil ter jo dal spraviti — v hišo za uboge, kjer jo je tolažilka smrt vse žalosti in britkosti rešila. — Kako more duhovnik vernike k izpolnjevanju božjih zapovedi vnemati, ako jih sam najbolj prezira in proti njim greši.

Polica j — morilec in ropar. Policijski stražmešter Schramm v Krottendorfu v Rudnih gorah ubil je dne 18. junija občinskega blagajnika (kasirja) Dietz-a ter oropal kaso (blagajno) za blizu 6 tisoč kron. Nato je hudodelnik brez sledu izginil. Šele pred kratkim so ga zasledili v nekem gozdu na Saksonskem. Nekaj denarja je zakopal na britofu v Krottendorfu nekaj pa v imenovanem gozdu.

Velikanska kmečka gostija bila je nedavno v Gross-Bierstedtu na Pruskem, za katero se je zaklalo dvoje težkih goved, šest velikih telet, dvoje lepih svinj in neznansko veliko perutnine. Pripravilo se je tudi poldrugi cent rib in celi cent špargelna. Napekli so za to gostijo, na katero je prišlo nad 400 oseb, več sto kolačev, potic in močnikov, vina in piva pa je bilo za celo klet. Gostje so sedeli pod dvema velikima šotoroma.

Iredentovci v Trstu. V društveni hiši laških telovadcev v Trstu našla je policija tri bombe. Komu ali čemu so prav za prav bile namenje, se še ni dognalo.

Večkratna milijonarka Berta Dolbeer iz San Francisco v Ameriki skočila je nedavno iz okna devetega nadstropja nekega hotela v New-Jorku. Storila je prostovoljno smrt iz žalosti, ker je umrl pred kratkim njen oče, ki ji je zapustil 5 milijonov dolarjev (okoli 24½ milijona kron). — Ubogi bogatini! —

Dvojni umor in samomor. Dne 10. julija popoldne je v Linc-u na prosti ulici ustrelil hrvaški delovodja Mijo Budhovič svojo 26 let staro ljubico Barbaro Friedl ter njeno 3½ leta staro hčerko. Nato je pognal tretjo kroglo sam sebi v glavo ter tako storil tudi lastnemu življenju konec.

Strašanski požar uničil je veliko vas Bodony na Češkem. Zgorelo je 291 poslopij.

Koliko ljudi je našlo smrt v vojskah preteklega stoletja? Kakor je izračunal profesor Karl Rišet v Parizu, je v pretečenem stoletju v vojski našlo smrt 14 milijonov ljudi. Največ žrtev zahtevale so Napoleonove vojske, namreč 8 milijonov mrtvih. V krimski vojski padlo je 300 tisoč vojakov, ravno toliko tudi v laških vojskah, ameriška vojska terjala je 500 tisoč, prusko-avstrijska in nemško-francoska 800 tisoč, rusko-turška 400 tisoč, južno-amerikanska 500 tisoč

in različne druge ekspedicije skupno 3 milijone vojakov.

V katera drevesa strela najraje udari? Katera je skušnja pokazala, strela najraje udari v tista drevesa, ki imajo v sebi najmanjše olnjatih sokov padel mnogo skroba (Stärkemehl). Najredkeje udari v orin in bukev, redko v smreko, mecesen, brinjevec, tis, gaber, najraje pa v hojko, hrast (dob), vrbo in jagnj.

Od tihotapskih lovcev umorjen je bil nedavno lovec grofa Geze Andrassy, Jožef Katona v blonci na Ogrskem. Našli so ga z razklano glavo prebodenimi prsi. Grozili so se mu in protili že da časa, da ga bojo usmrtili, ako jim pride „na muho“.

Bela žena. Dne 14. julija umrl je v Horenove na Češkem urednik dr. Jožef Pražak, ki je šele bil komaj svojo 34. leto doživel, a kljub temu veliko storil za avstrijski kmečki stan. Bočil se je zemljica lahka, za koje blaginjo se je vedno pogoval.

Grozno zločinstvo. V pretečenem tednu so poznani zločinci napadli delavca Matjaža Boitisa blizu Dunajskega Novega mesta, ko se je zvečer vračal domov iz tovarne za papir, v katerej je čez dan delal. Nezvestnega so položili na železnični tir, k mu je vlak eno nogo odtrgal. Reveža so našli le zjutraj ter ga takoj v bolnišnico spravili.

„Kunštna“ iznajdba. Nek amerikanec po imenu Mr. Holland je baje iznašel stroj, s pomočjo katerega bodejo ljudje kakor lastovke po zraku leteli. V petih letih bode baje to letanje ravno tako varno, kakor dandanes vožnja z bicikelnom. — To pa da slišati, saperlot!

Rim in Francoska. Francoska vlada in Rim si prišli navskriž. Kondordat je odpravljen in s tega izgubi katoliška cerkev čez 35 milijonov dolarjev, ki so ji vsako leto od francoske republike dohajali. Vzrok temu razkolu ste nestrpeljivosti samooblast rimske stolice.

Čuden slučaj. V gorski vasi Edlitz na Avstrijskem umrl je prejšno nedeljo posestnik Anton Grabner na zastrupljenju krvi. Ravno ko je bil poslednji dih, začul se je iz sosedne sobe glas novorojenčka, — rodil se mu je čvrst sinček kot petnajsti otrok ravno v tem trenutku, ko je sam dušo izdihnil.

Nesreče v planinah. Ni ga skoraj dni, da časniki ne donášali poročil o novih nesrečah v planinah. Ako bi hoteli imena vseh teh prostovoljnih ponesrečencev objaviti, nabrali bi jih „za cele knjige“. Hribolazci ali „Hochtouristi“ se pravi tem, da dem, ki s svojim življenjem tako lahkomišljeno igra, pa pri tem tudi čestokrat uboge planinske vodnike pogubijo.

Vojak — hudodelec. Od pomladi sem se v bližju dragonske vojašnice (kasarne) v Dunaju Novem Mestu na več krajih ulomilo in pokradlo, da bi mogli zločincu na sled priti. Dne 20. julija 2. uri po noči pa so „na delu“ zasačili dragega Lovrenc Gaberjana, od 3. eskadrona dragonskega polka števil. 5. Bil je v vojaški obleki, toda boste

Našli so pri njemu večo svoto denarja ter raznovrstnega orodja za ulome. Gaberjana so izročili garnizonskemu sodišču.

Kolera v Teheranu (mesto v Aziji) se silno širi. Nekateri dne umerje do 900 ljudi in ne morejo rseh zakopavati, ker ljudje bežijo iz mesta v gore.

Redek mož je Hrvat Roko conte Dianovič, ki je pred kratkim na svojem svetovnem potovanju prišel v Zagreb. Mož je sedaj 50 let star, potuje pa še od svojega 15. leta in je obhodil skoraj že ves svet. Udeležil se je tudi različnih vojsk, tako n. pr. leta 1873. vojske na Španskem, ravno istega leta vojske med Kubo in Virginijo, l. 1880. vojske med Peru in Čile, l. 1901. revolucije na San Dominigo in nazadnje se je bojeval v Burskih vrstah. Čuden mož!

Kobilice so se prikazale v nekaterih krajih na Ogrskem v taki množini, da se je moralo odpraviti v ondotne kraje več vojaštva, da jih zatere.

Strašen umor ministra. V Petersburgu je nek nihilist vrgel pod kočijo, v katerej je sedel minister znanjih zadev, Plehwe, bombo, ki je mistra, njegovega tajnika, kočijaža, konje in voz na tisoč koscev raztrgala. Plehwe je bil grozen okrutnež, ki je ljudi kar trumoma v Sibirijo v prognanstvo pošiljal, ako so le količkaj bili sumljivi političnih pregreškov. Čudne reči se kuhajo na Ruskem; nezadovoljnost ljudstva je priklopela že skoraj do vrhunca, ker notranje gospodarstvene in politične razmere so neznosne, povrhu pa še dohajajo iz bojišča vedno žalostnejša poročila. — Pač na vsak način slaba tolažba za naše pervake, ki slikajo slovenskemu kmetu Rusijo kot obljubjeno deželo, kjer se kar cedi medu in mleka.

Na ženitovanjskem potovanju sta storila smrt neki K. Duniszky in njegova mlada nevesta. Napravila sta iz Reke v mali barčici izlet na morje, kjer pa je vihar barčico prekucnil, da sta oba utonila. Doma sta bila iz Galicije.

Dober „kšeft“ za „sveto cerkev“ je v Lourdu. Kakor poroča nek jezuitski list, prišlo je tje kaj od aprila do oktobra lanskega leta pol milijona romarjev. Ako je vsak romar tamkaj pustil le 5 kron, znaša to že velikansko premoženje. Razposljal se je iz Lourda črez stotisoč steklenic „čudodelne vode“, maš je bilo plačanih blizo 28 tisoč, molitvic pa 1 milijon 138 tisoč i. t. d. Koliko se je darovalo sveč, srebra, zlatu in dragih kamnov, o tem molči jezuitsko poročilo.

Gospodarstvene in gospodinjske stvari.

Nekaj črtic o izreji žrebet. Žrebeti, ki se trajno držijo v hlevu, (kar se da pogostoma opazovati) ostanejo slabi, zaostanejo v razvitku. Slabe in suhe noge, neprimerno velik trebuh, kakoršnega ima mnogo vprežnih konjev, je navadna posledica večnega stanja v hlevu. Žrebe se mora posebno v prvih dveh letih mnogo na prostem gibati. Po leti naj se pridno spušča

na pašo, po zimi pa se naj na dvorišču izprehodi ali izpreleti. Toraj le na prosto s žrebeti, kolikor mogoče.

Kozji hrbet pri konjih. Ako ima konj suh, močno na ven štrleč, grebenčast hrbet (hrbtišče), tedaj pravimo, da ima „kozji hrbet“ (Scharfwiderrist). Ta je vzrok raznovrstnim poškodbam, natiskom i. t. d., katere jim povzroči komot ali pa sedlo. Pri nakupu konj je treba na to hibo dobro paziti in se od prodajalca ne dati opehariti, akoravno morebiti ravno zategadelj svojo žival mnogo ceneje ponuja, kakor se je kupec nadejal. Konji s kozjim hrbtom vedno potrebujejo posebno opravo (Geschirr), da se zamorejo vsaj količkaj rabiti in pred nerabljivostjo obvarovati. Posebno sumljivi so uni konji, ki imajo na hrbtišču stare, blede natiske, ki se vidijo, kakor da bi liščaj po njih rasel. Taki konji postanejo pri težjem delu, posebno v vročem poletju, za dalje časa nerabljivi ter potrebujejo mnogo postrežbe, predno da se zamorejo brez skrbi zopet upreči. Boleno žival upregati pa je še bolj nevarno in se za pametnega gospodarja tudi ne spobobi, ker to je sramotno mučenje živalij.

Kadar se teleta odstavljajo, in to se zgodi navadno v sedmem ali osmem tednu, tedaj moramo na nje posebno pazko imeti. Navaditi se morajo polagoma na drugo hrano. S prvega naj se jim zmeša v mleko, kateremu je nekoliko vode prilite, rženih ali pšeničnih otrobov, veljajo pa tudi ječmenovi otrobi. V presledkih naj se jim da tudi celega ovsa (toda ne preobilo) in dobrega sena, kateremu sme biti primešane tudi nekoliko detelje. Trdo, debelosteblasto seno za teleta ne velja, najmanj pa šarnica in enake trave. Dobro je, ako se da teletom včasih malo lanu ali pa lanenih krovajcev (Leinkuchen).

Da se jajca dalje časa nepokvarjena ohranijo, poslužujejo se gospodinje različnih sredstev in pripomočkov, od kojih se pa le malokateri povoljno obnese. Za daljno shranitev jajc odbrati se morajo le taka, ki so resnično in zanesljivo še friška in nepokvarjena (neskaljena). Da se o tem prepričamo, djati jih moramo v posodo z 1 litrom vode, v katerej je raztopljene 120 gramov kuhinjske soli. Za shranitev so sposobna le tista jajca, ki se potopijo, ker taka so nepokvarjena. Vsa una jajca, ki v tej raztopljini na površju plavajo, se za shranitev ne priporočajo. Nato se vzamejo za shranitev sposobna jajca iz vode, čedno in suho obrišejo ter prevlečejo (namažejo) z vazelinom ali pa položijo v apneno vodo. Tudi v vodenem steklu (Wasserglas) se dobro ohranijo. Da ti jajca potem pri kuhanju ne razpočijo, vbodi jih pred kuho z debelo iglo.

Uši pri kokoših (kurah). Ako kokoši peruti povešajo ter jih ne priklepajo gladko k telesu, tedaj je to skoraj gotovo znamenje, da so se jim usnadale na glavi uši, ki so sicer s prvega tako majhne, da jih komaj zapazimo, ali pozneje zrastejo debele, kakor ripsovo zrnje. Sčasoma oglodajo celo kožo z glave in prevrtajo tudi čepinjo. V tem slučaju postane kokoš neobčutljiva, zatrisne oči, ne je več, stoji mirno, dobi beli jezik in konečno vsled gladu pogine.